

Könyvtárak számítógépesítése „lengyel módra”

„Post Gutenberg Galaxy” – így nevezi *Steven Hamad* a jelenlegi helyzetet az információk rögzítése és következésképpen: gyűjtése, keresése és rendelkezésre bocsátása terén. Az élenjáró nyugati államokban a fejlődés olyan gyors, hogy a korábbi könyvtári számítógépesítést – módjait és céljait illetően – már „hagyományos könyvtári számítógépesítésnek” titulálják.

A könyvtárak számítógéppel való ellátása Lengyelországban is lendületet vett. Három évvel ezelőtt kb. 200, két évvel ezelőtt pedig már 400 könyvtár rendelkezett számítógépekkel. 1995-re a „tulajdonosok” száma 800–850-re emelkedett. 2000-re feltehetően minden lengyel könyvtárnak lesz számítógépe.

A fejlődést más vonatkozásban a következő adatsor érzékelteti: míg a 80-as évek első felében évente néhány, második felében évente néhány tucat cikk jelent meg a lengyel szaksajtóban a könyvtári számítógépesítésről, addig 1995 folyamán legalább 150. 1992 és 1995 között összesen 11 kisebb-nagyobb konferencia tűzte napirendjére a szóban forgó kérdést.

Innen nézve a fejleményeket, azt lehetne mondani: az ország könyvtárügye utoléri a nyugati államokét. Ez azonban már csak azért sem igaz, mivel 5-6 éves berendezésekkel a könyvtárak bizonyos hányada a „másodlagos anakomputerizmus” stádiumába jut. A lengyel számítógépesítési gyakorlatra az elmondottakon kívül jellemző még:

- az állandó panaszok a berendezések, a programellátottság és a hozzáértő káderek hiánya miatt;
- a kezdeményezések koordinálatlansága;
- a hatékonyságra való törekvést helyettesítő hatásadás, hencegés szokása;
- a számítógép „idomítása” a korábbi munkafolyamatokhoz.

Ez utóbbi jellemző különösen sokféleképpen manifesztálódik. E terén a felhasználás redukálása és megmervítése, a szervezeti változások elmulasztása, az eredményt nem hozó pocskolás egyaránt előfordul.

A helyzet mindaddig nem fog változni, amíg nem jön létre egy olyan szervezet, amelynek kötelessége, egyszersmind lehetősége és elszántsága van a könyvtári számítógépesítés kézbentartására. Egy ilyen szervezet lehetne pl. az Állami Könyvtárügyi Ügynökség, amelyet az új könyvtári törvény tervezete – igen helyesen – javasolt.

A könyvtárügy különféle „tartományaiban” (szakegyetemi könyvtárak, egyetemi könyvtárak, közkönyvtárak, pedagógiai és iskolai könyvtárak) folyó számítógépesítés leginvenciózusabban a szakegyetemi és (részben) az egyetemi könyvtárakban lépegetett előre.

1995-ben egy kérdőíves felmérés alapján 12 szakegyetemi (szakfőiskolai), 8 egyetemi, 11 tudományos közművelődési, 53 kutatóintézeti és 5 egyéb központi könyvtárban, tehát a lengyel könyvtárügy – mondhatni – 89 „gerincintézményében” műszaki szempontból a számítógépesítés továbbvitele többé-kevésbé biztosítva van. Ámde: „Az információs technika könyvtári jelenléte még korántsem jelent integrált könyvtári rendszereket. Ezeknek ugyancsak része kell legyen a számítógépes hordozóra rögzített információkészlet, a könyvtárak együttműködése az állománygyarapítás és feldolgozás, a könyvtárközi kölcsönzés és dokumentumokkal való ellátás terén. Az említett elemek optimális egyesítése elmélyült tanulmányokat és elemzéseket tesz szükségessé. Azok az idők elmúltak, amikor egy-egy számítógép könyvtári jelenléte már felettébb haladó dolognak számított.”

MAJ, J.: Komputeryzacja bibliotek: atrybut czy koncepcja funkcjonalna? = Bibliotekarz, 10. sz. 1996. p. 2–8.

GÓRNY, M.–JAZDON, A.: Wykorzystanie techniki informatycznej w polskich bibliotekach naukowych. = Przegląd Biblioteczny, 64. köt. 2–3. sz. 1996. p. 133–141./

(*Futala Tibor*)

A felsőfokú könyvtárosképzés műhelyei Lengyelországban

Egy 1995-ben végzett felmérés szerint a felsőfokú könyvtárosképzésnek meglehetősen sok műhelye van Lengyelországban. Így: könyvtártudományi és tudományos információs intézet működik a sziléziai, varsói, wrocławai egyetemen és a kielcei

pedagógiai főiskolán. Tanszéki keretben a krakkói, lublini, łódzi, szczecini és toruńi egyetemen, a bydgoszczi, krakkói és olsztyni pedagógiai főiskolán, végül a kielcei általános főiskolán folyik képzés szakmánk szükségleteire.